మూగజీవులు

వైశాఖమాసపు ఎండ తీవ్రంగానే ఉంది. సమయం పన్నెండు గంటలు కావస్తోంది. గౌరినాయుడి భార్య వెంకటలక్ష్మి మండువాలో పనివాళ్ళచేత వడ్లు బాగుచేయిస్తోంది. ఇంతలో వీధిగుమ్మంలో 'దబ్బు'మన్న శబ్దం వినిపించింది. వెంకటలక్ష్మి చివాలున లేచి వీధిలోకి వచ్చింది. ఆమె వెంట పనివాళ్ళు కూడా వచ్చేరు. సుమారు పన్నెండు ఏళ్ల వయస్సున్న కుర్రాడు గుమ్మంలో పడి వున్నాడు.

"ఓలమ్మ! బొట్టెడు సొసొచ్చి పడిపోనాడు. బేగెల్లి నీల్లొట్టుకురండి" అంది.

పనివాళ్ళల్లో ఒకామె నీళ్లకోసం వెళ్లింది. మరో ఇద్దరు కుర్రాడిని వసారాలోకి తీసుకొని వచ్చేరు. ముఖం మీద నీళ్ళు జల్లి తడిబట్టతో ముఖం కాళ్లూ చేతులూ తుడిచేరు. కుర్రాడు కాస్త తేరుకొని కళ్లు తెరిచేడు. మంచినీళ్లు త్రాగి కృతజ్ఞతతో రెండు చేతులూ జోడించేడు.

కుర్రాడి రూపం పెద్దింటివారి అబ్బాయిలా వుంది. పసిమిఛాయ, చురుకైన కళ్లు, విశాలమైన నుదురు, నిక్కరు, బుష్ షర్ట్ వేసుకున్నాడు.

"ఎవెరి బొట్టెడివి? నీ పేరేమిటి? ఈ వూరుగానట్టుందే? సుట్టరికానికొచ్చినావేటి? ఎవురింటిగొచ్చినావు?" అంది వెంకటలక్ష్మి కుర్రాడి వీపుమీద చేయివేసి.

ఆమె అప్యాయతకు వాడు కంటతడిపెట్టుకొని "ఆ ! ఆ! ' అంటూ చేతులతో సంజ్ఞచేసేడు.

వాడి మూగభాష అర్థం చేసుకోడానికి వెంకటలక్ష్మికి చాలసేపు పట్టింది. వాడి పేరు 'సూరీడు' అని వాడు అనాథ అని తెల్సుకుంది.

"ఏటో ఈ గెహసారం! సక్కదనం ఇడినోరు కట్టేసినాడు దేవుడు. నువ్వు దిగులెట్టుకోక. నానున్నా. మా ఇంటికాడుండు. బువ్వెడతారా?" అని వాడిని లోనికి తీసుకొని వెళ్లి మండువా వసారాలో కూర్చోపెట్టి విస్తరాకు వేసి భోజనం పెట్టింది. వాడు కడుపు నిండా తిని ఆకు

పారవేసి వచ్చేడు.

మధ్నాహ్నం ఇంటికి వచ్చిన భర్తకు సూరీడు గురించి చెప్పింది. గౌరినాయుడు వసారాలో కూర్చున్న సూరీడుని చూసేడు.

"నువ్వు సెప్పింది నిజవే. ఎవురో కలవారింటి బొట్టిడునాగే అవుపడతన్నాడు" అన్నాడు.

"కూడునేక తోటకూర కాడనాగ వొడిలిపోనాడు" మనింటికాడ ఉండమన్నా" అంది వెంకటలక్ష్మి జాలిగా.

గౌరినాయుడు భార్య మాట కాదనలేదు.

"ఈ సాపేసుకుని సాగిలబడు" అంటూ తాటాకుల చాప సూరీడుకిచ్చింది.

వాడుచాప వేసుకొని ఓ గంట నిద్రపోయి లేచేడు వాడికి నీరసం తగ్గి కాస్తబలం వచ్చింది. పనివాళ్లు వడ్లు బాగుచేసి ఓ మూల పోగేసి భోజనాలకి వెళ్ళేరు. సూరీడు వాటిని ప్రక్కనే ఉన్న ఖాళీ సంచులకు ఎత్తి అక్కడ శుభ్రం చేస్తున్నాడు. అటుగా వచ్చిన వెంకటలక్ష్మికి ఆ దృశ్యం కళ్లపడింది.

"అల్లొత్తారు గదా! ఒగ్గినేపోయేవా!" అని 'ఎర్రినాగన్న సేతల పనందుకు సేసేగునం' అనుకొని అబ్బురపడింది.

గౌరినాయుడికి విశాలమైన పెరడుంది. అందులో ఒకప్రక్క పశువుల శాల దానిలో రెండు పాడి ఆవులు, దూడలు, రెండు జతల ఎడ్లు, వ్యవసాయ పరికరాలు వున్నాయి. ఆవరణలో పెద్ద గిలక బావి, రెండు కొబ్బరి చెట్లు, నాలుగు అంటు మామిడి చెట్లు, అరటి మొక్కలు, నందివర్ధనం మందార, వంగ, బెండ మొక్కలున్నాయి. ఇంకొకప్రక్క ఎండువరిగడ్డి మేటుంది.

సూరీడు పెరట్లోకి వెళ్లి అంతా చూసేడు. గడ్డి వాము నుంచి గడ్డి తీసి పశువులకు వేసి, కుడితి గోలేల నిండా నీరు నింపేడు. మొక్కలకు పాదులు చేసి నీళ్లు పోసేడు. కాళ్లూ, చేతులూ ముఖం కడుక్కొని లోనికి వచ్చేడు.

గౌరినాయుడు, వెంకటలక్ష్మి వాడి పనిని చూసి ఎంతో మెచ్చుకొన్నారు. "వాడు ఒళ్లు దాచుకునే రకం కాదని, అటువంటివాడిని చేరదీయటంవల్ల తమకు నష్టం లేదని" అనుకున్నారు. వెంకటలక్ష్మి భర్తతోపాటు వాడికీ చిక్కటి టీ ఇచ్చింది.

గౌరినాయుడికి పాతిక ఎకరాల పల్లం, నాలుగు ఎకరాల మెట్ట పొలం ఉంది. అన్నిటికన్నా మాట మంచితనం ఉన్న వ్యక్తి.

సూరీడు విషయం ఊర్లో అందరికీ తెల్సింది. ఎండ చల్లబడ్డాక పిల్లలూ పెద్దలూ వచ్చి వాడిని చూసేరు. పెద్దవాళ్లు వెంకటలక్ష్మితో కాస్సేపు మాట్లాడి వెళ్లేరు. ఈడు పిల్లలంతా వాడి

చుట్టూ మూగేరు. కొందరు పిల్లలు పోకవుండలూ, పల్లీల వుండలూ, జంతికలూ, చక్కిలాలూ తెచ్చి వాడికిచ్చి నేస్తం కట్టేరు. వాడిని తమతో ఆటలకు పంపమని వెంకటలక్ష్మికి చెప్పేరు.

పొరుగింటి గంగమ్మ కొడుకు సింహాద్రి వాడికి కురచైనవి రెండు జతల బట్టలు తెచ్చి సూరీడుకిచ్చేడు.

మర్నాడుదయం సూరీడు వేకువనే లేచి పశువులకు కుడితులు పెట్టి పశువులశాల క్లీన్ చేసేడు. కొండవాగుకి వెళ్లి కాలకృత్యాలు తీర్చుకొని స్నానం చేసి పువ్వులు తీసుకొని గుడికి వెళ్లొచ్చేడు. వెంకటలక్ష్మి పెట్టిన చల్దికూడు తిన్నాడు. ఊర్లో పశువులను గరువుమీదకు మేతకు తోలుకెళ్తున్నారు పశువుల కాపర్లు. గౌరినాయుడి పశువులకాపరి కాలు విరగడంవల్ల వాడు గత నాలుగు రోజులుగా పనికి రాలేదు. అందువల్ల పశువులు ఇంటివద్దనే ఉన్నాయి.

సూరీడు పశువులను మేపుకొస్తానని సంజ్ఞచేసి చెప్పేడు.

వెంకటలక్ష్మికి వాడిని పశువుల కాపుకు పంపమనస్కరించలేదు.

"వొద్దురా! అయి నిన్ను మెడ్డేత్తాయి. కొత్తోడివి కొమ్మిసుర్తాయి. ఆట్నే నొంగదీయనేవు' ' అంది. సూరీడు ప్రాధాయేపడుతున్నాడు.

"'ఒగ్గియే! ఆడూరికే సంబరపడతన్నాడు. దోలుకెల్లనీ! ఆటికి పికర్నేదు" అని భార్యను సమాధానపర్చి "దోలుకెల్లరా!" అన్నాడు గౌరినాయడు.

సూరీడు కళ్లు ఆనందంతో మెరిసేయి. సొమ్ముల పలుపుతాళ్లు విప్పేడు. కాళీగొనె, కొడవలి తీసుకొని పశువులను గరువుమీదకు మేతకి తోలుకెళ్ళేడు.

"పొద్దుగూకేవరకూ ఉండబోక! మద్దేనం తిండి ఏలకి ఆటిని దోలుకొచ్చీ!" అని వాడికి పదేపదే చెప్పి పంపింది వెంకటలక్ష్మి.

సూదికొండవాలు అంచున పెరిగిన కొండగరిక కోసి సంచినిండా నింపేడు. పచ్చిక ఏపుగా ఉన్నచోట పశువులను తోలి అవి కడుపునిండా పచ్చగడ్డి మేసిన పిదప వాటిని తోలుకొచ్చేడు.

మూడోనాడు కొండగరిక కోస్తున్న సూరీడుకి కొండ గొర్రెపిల్లొకటి దట్టమైన పొదలో కనబడింది. వాడు దానిని మెల్లగా బయటకు తీసేడు. దానికి సుమారు రెండు నెలల వయస్సుంటుంది. ఏ జంతువో తరిమితే అది ఆ పొదలో పడి ఉంటుంది.

పశువుల కాపరులందరూ వాడి చుట్టూ చేరేరు.

"కొండగొర్రెపిల్లోరేయ్! సూరీడుకి దొరికింది! సక్కగుంది అదురుట్టం! మావు ఇన్నిదినాల దిరుగతన్నాం! మాకు దొరకనేదు! అరేయ్! అది పాలకోసం గోలెడతన్నాది సూడు!" అని ఒకడు ముంత నిండా మేకపాలు తెచ్చి పట్టేడు. పశువులకాపర్లు వాడివెంటే వచ్చి వాడికది

దొరికిన వైనం వెంకటలక్ష్మికి చెప్పేరు.

సూరీడుకి కొండగొర్రెపిల్ల దొరికిన విషయం పూరంతా తెల్సింది. పిల్లలంతా వచ్చి చూసేరు. చిన్న గంట తెచ్చిన దానిమెడలో కట్టేరు.

సూరీడు కొద్దిరోజుల్లోనే ఊర్లో అందరికీ అభిమానపాత్రుడయ్యేడు. ఎవరు ఎప్పుడు ఏపని చెప్పినా చేస్తాడు. ఊర్లో ఎవరింట్లో ఏపిండి వంట చేసినా తొలుత సూరీడు చేతిలో పెట్టందే వారు ముట్టరు. వాడు రోజూ కొండకు వెళ్ళి ముళ్ళగోరింటపూలు కోసి తెచ్చి ఊర్లో అందరికీ పంచుతాడు. పరింపళ్ళు, ఓకపళ్ళు, నేరేడుపళ్ళు తెచ్చి పిల్లకు పంచేవాడు. పచ్చివెదురుగొట్టాలతో పిల్లనగ్రోవి చేసి పిల్లలందరికీ ఇచ్చేడు.

వాడు ఏ పనిచేస్తున్నా వాడి వెనకాలే వాడి గొర్రెపిల్ల కూడా ఉంటుంది. వాడు తినబోయే పదార్థం ముందుగా దాని నోటికందివ్వనిదే వాడు తినడు. ఊర్లో పిల్లలకందరకూ గొర్రెపిల్లంటే అభిమానం. వారు రోజూ కాస్సేపు దానితో ఆడుకుంటున్నారు. అది కొన్నినెలలకు చక్కగా బలిసి గంభీరమైన పొట్టేలుగా ఎదిగింది. అది ఎంతో హుందాగా సూరీడు వెంట నడిచి వెళ్తుంటే దానిపై చూపులు మరల్చుకోలేరెవరూ.

"మొప్పొద్దులా దాన్నలా ఎంటేసుకు ఊర్లదిరగమోకరా! దిస్టి దగుల్తుంది. నరుడి కంట నాపరాయి పగుల్తాదిరా" అని రోజూ వాడిని హెచ్చరిస్తోంది వెంకటలక్ష్మి.

ఆవూరి ప్రెసిడెంటు పరశునాయుడు. అతను ఎంతో గర్విష్టి. తడిబట్టతో గొంతుక కోయగల నేర్పరి. అతని మాటకు ఎదురుచెప్తే సహించడు. పరశునాయుడి కన్ను సూరీడు పొట్టేలుపైబడింది. ఓ రోజు అతను సూరీడుకి కబురు పంపేడు. వాడు పరశునాయుడింటికి చేరేసరికి అక్కడ గ్రామ పెద్దలందరూ కూర్చొని ఉన్నారు.

"సూడొరేయ్! మా బొట్టికి కల్లేనం! రేపు నిచ్చితార్థం. అందరికీ ఇందు సెయ్యాల! అంసేత నీకాడున్న పొట్టేల్ని దోలుకొచ్చి మా వోల్లకి వొప్పసెయ్యి! నాను నీకట్టం ఇడుకోను యిందు!" అని సూరీడు చేతిలో నాలుగు రూపాయి నాణేలుంచేడు పరశునాయుడు.

సూరీడు క్షణకాలం నివ్వెరబోయేడు. వాడికి పట్టరాని కోపం వచ్చింది. చేతిలో ఉన్న డబ్బులు పరశునాయుడి ముఖాన విసిరికొట్టేడు. దాంతో పరశునాయుడు చిందులు వేసి చేతికర్ర ఎత్తేడు వాడిని కొట్టడానికి.

గ్రామ పెద్దలు, గౌరినాయుడు అతనిని వారించేరు. అక్కడ ఉన్నవారంతా సూరీడునే సమర్థించటంతోపరశునాయుడు మౌనం వహించక తప్పలేదు. అయితే గ్రామ పెద్దల ఎదుట జరిగిన అవమానం మరువలేదు.

జరిగిన విషయం భర్తద్వారా తెలుసుకొన్న వెంకటలక్ష్మి విలవిలలాడింది.

మరిడమ్మ వూరి గ్రామదేవత. ఎంతో చల్లని తల్లి అని గ్రామ వాసుల నమ్మిక.

ప్రతియేడూ ఆ గ్రామ దేవత పండుగ వూరి ప్రజలంతా ఎంతో వైభవంగా జరిపిస్తున్నారు. మరిడమ్మ ఆలయ పూజారి గణాచారి ఏటా పూనకం వేసి దేవత పండుగ ఏరోజు జరపాలో ఎలా జరపాలో చెప్తాడు. అతను చెప్పిన విధంగానే గ్రామదేవత పండుగ జరిపిస్తున్నారు గ్రామవాసులు.

ఓ రోజు గణాచారి పూనకం వేసేడు. వూరిజనమంతా అతని ముందు చేరేరు. గ్రామదేవతగా వూరి ప్రజలను, వారి పశుసంపదనూ పంటలనూ ఏవిధంగా కాపాడుతున్నాదో వివరించి ఈ యేడు పండుగ ఏ రోజున ఎన్ని గంటలకు చెయ్యాలో చెప్పి ఈతడవ మూగోడి పొట్టేలుని నైవేద్యం పెట్టాలని, దానిని తనే వాడికి ప్రసాదించినట్లు పూనకంలో మరిడమ్మ శాసించింది.

మరిడమ్మ కోరికవిన్న గ్రామవాసులు నివ్వెరబోయేరు. ఆ చల్లని తల్లి ఏనాడూ జంతువులను కోరలేదు. గ్రామ ప్రజలంతా సూరీడుని ఊరడించేరు.

అయితే వాడు ఏవిధమైన దిగులూ చెందలేదు. ఎంతో నిబ్బరంగా ఉన్నాడు.

పండుగరోజు సాయంత్రం పొట్టేలు నుదుట పసుపురాసి బొట్టుపెట్టి మెడలో వేపమండలు కట్టి గుడికి తీసుకొనివెళ్లేరు.

సీరీడు కూడా దాని వెంట వెళ్ళేడు. మరిడమ్మ విగ్రహం ముందు దానిని నిలబెట్టి గణాచారి పూజా కార్యక్రమం ముగించి ధూపం వేసేడు. ప్రక్కనే ఉన్న వేటకత్తి అందుకోబోయేడు.

సూరీడు నిస్సహాయంగా పొట్టేలు కళ్ళల్లోకి చూసేడు. అది తన యజమానివైపు చూసింది. వాడి మూగవేదన నిస్సహాయతా దానికి అర్థమైంది. అంతే-

పొట్టేలు ఒక్క ఉదుటున గణాచారిని కుమ్మింది. వాడు ఎగిరి విగ్రహం కాళ్లముందు బోర్లాపడ్డాడు. వెన్నెముక విరిగింది. దాంతో వాడు చేతులు జోడించి-

"రచ్చించుతల్లో! తప్పు కాయి! పెసిడెంటుగోరు నాసేత నాటకవాడించినారు. నాకేటి తెల్దు! ఆరు సెప్పమంది పూనకంల సెప్పినాను" అంటూ బావురుమన్నాడు గణాచారి.

పొట్టేలు అదేవూపున గిర్రున తిరిగి పరశునాయుడి డొక్కలో కుమ్మింది. వాడి ప్రక్క ఎముకలన్నీ నుగ్గయ్యాయి. మరొకమారు కుమ్మబోతే సూరీడు వారించి దానిని వెంటతీసుకొని ఎటో వెళ్లిపోయేడు.

ఆ మూగజీవులు వెళ్లినవైపే చూస్తూ గుడిముందు శిలా విగ్రహాల్లా నిల్చుండిపోయేరు గ్రామ ప్రజలు.

(ఆంధ్రభూమి సచిత్ర మాస పత్రిక, డిసెంబర్ 1999) ✪